

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják.	A lap szerkesztéséről és az előfizetési pénzek a pénztárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egész évre — — — — —	4 frt		
Félévre — — — — —	2 „		
Negyedévre — — — — —	1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A világ Világossága.

Eljött az idők telje, megérkezett a népek várvárt Világossága. A világtörténelem forduló pontja, a megtestesült Ige, égi fényben ragyog. E fény világosságot derít a régi idők századaira és felkelti egy jobb kor reményteljes sugarát.

Bethlehem istállójának sötétségéből felragyogott a világ Világossága és négyezer esztendőnek sötét éjszakájából az igaz világosság napjára ébredt az emberiség.

Krisztus született nekünk! A kit ég és föld nem képesek magukba foglalni, annak istensége ma egy rongyos istállóból löveli az igaz világosság sugarait. A miért századok hosszú során vergődött a gyenge emberi ész, amit fáradhatlanul keresett évezredekben a kutató elme, amiért annyit epedett a bűnök rab-biliucei alatt sohajtozó emberi szív: ime megérkezett.

Krisztus az igazság napja, kit a világegyetemen dicsősége környez, leszállott istensége trónusáról és egy igénytelen város égi homályából árasztja szét az igaz bölcsesség világosságát és a valódi boldogság melegét.

Az emberi ész, a kutató emberi lélek sokat fáradozott, hogy felemelkedhessen az ő örök forrásához, — Istenhez. Azonban sikertelen volt minden erőlködése, mert a bűn fogva tartá a lélek szárnyait.

Csak az önmagát megalázó Isten hozhatá közelebb a szeplőtlen eget a bűnös földhöz. Istennek kellett e földre jönie, hogy az ember feljuthasson az égbe.

A bűn megmérhetlen, nagy űrt alkotott az ég-föld közé, mely űrnek sötét homályán az emberi ész világa át nem hatolhatott. Hasztalan helyezte az emberi ész a bölcsészeti és tudományos rendszerek piramisait egymásra, hiába helyezkedett ezeknek magaslatára, hogy onnan belépessék az elzárt egekbe, hiába: mert az ész homálya itt is elzárta a lélek sze-

meit az igaz világosság elől s az emberiség hosszú nemzedékek fáradsága után is csak földhöz láncolt bűnös rab vala.

Az igaz világosságot kereső léleknek benső nyugtalanúsága, kielégíthetetlen tudás-vágy, elérhetlen eszmék zaklatták négyezer esztendőnek tudósait, de lelkük üres maradt, megnyugvásra nem talált. Nem! Mert a világosságot a sötétségben, az igazságot a tévelyek között keresték.

Az emberi értelem látván saját tehetetlenségét, és ismervén a szívnek kiolthatlan vágyódását, kétségbeesetten dobta magát a polytheismus orgiáiba, és az értelmi süllyedés eme válságos pillanatában eljött az idők telje, felderengett Jézus születésének pirosló hajnala.

Az isteni irgalom alá hozá földre az isteni világosságot, az isteni Logosz megtestesült, miáltal az emberi értelem látóköre már csak a felséges Istennek felfoghatatlan titkaiban éri el határát. Valóban Jézusnak megjelenése e földön az isteni értelem leszállása az értelmiség világába. Jézus születésével az értelem és műveltség más alapokat nyertek, a léleknek tehetségei intenzívebb működési erővel lettek felruházva és a szívnek vágyai megemeselek. Miért is joggal mondhatjuk karácsony ünnepét a kultura és értelem legdicsőbb ünnepének.

Igaz ugyan, hogy az emberi ész a tudomány és művészet terén bámulandó eredményeket ért el már Krisztus előtt; a görögök és rómaiak remek alkotásait elragadtatással tanulmányozza még ma is a jelenkor tudósa: ámde az emberi ész hit és erkölcs dolgában oly gyarló, oly tudatlan vala, hogy maguk a pogány kor bölcsői kénytelenek voltak nyíltan bevallani, hogy az emberi nem baján csak maga Isten segíthet, a lélek biterkölesi világa csak Isten lényének földre szállása által derülhet föl.

Fel is derült Krisztus születésével és így betel-

jesedett Izaiás prófétaának eme jövendölése: „*A nép mely sötétségben jár vala nagy világosságot látta, a halálárnyék tartományában lakóknak világosság támadá*“ (Izaiás 9, 2.)

Ezen világosság, mint az isteni lényeg világossága, fényt derít a pogány világ értelmi és erkölcsi chaosza fölé és ujja teremté az emberiség lelkében az elhomályosított isteni világosságot; eloszlatá az értelem sötétségét és az isteni igazságok megismerésének magaslatára emelé az embert.

Jézusnak bölesője e világosságot árasztja ma is ránk. E világosságért esd ma is minden igaz keresztény, mert érzi lelkünk, hogy e romlott emberiség csak úgy találja meg Istent, ha értelmét áldozatul adja a legfőbb *Értelemnek*.

És ha van nép, melynek ma e világosságért kell könyörögnie, akkor első sorban ezt ma a magyar nemzetnek kell tennie. Hisz rettenetes a korrupció, mely nemzetünk életfáján pusztít. Ezer meg ezer alakban jelenkezik. Behatolt a nemzet szívébe s mérges leheletével megmérgezte a haza levegőjét. — Elűzte a jogérzetet, tág teret nyitott az önkény és erőszaknak; alkotmányosság és közsabadság ma már csak üres fogalmak. Valóban találóan mondja nemzetünk egyik lelkes dalnoka:

„Világosság s szabadság korában
Rabként ül a hit bús otthonában!
Szenstelen kezek vasra verték,
Mídon sárba előbb letépték.“ — (O. G.)

Világosság korában világosság nélkül tengődik nemzetünk. Mert a világ Világosságát kizárta szívéből. A gyarló emberi ész pislogó mécsét többre becsüli az örök világosság Napjánál — Krisztusnál.

A nemzet-gyilkos liberalizmus eszméi visszahozták a magyarnak a pogány régi kort, rabbilinesbe verték a keresztény magyar szellemet és a szegény né lett magyar nép szívében a ma született Megváltó tanait vad szenvedélyek vihara ostromolja.

Ki nem látja, ki nem érzi, hogy a nemzetnek lelki ujjaszületésre van szüksége? Ezt pedig a világ Világosságának jászolánál kell keresnie, mert az istentelenség szellemének sötét éjszakáját csak a betlehemi istállóból ma előtörő fény üzheti el e haza gyermekeinek lelkéről. A kor szellemétől sivárrá, hideggé lett szíve csak itt nyerheti vissza a valódi béke boldogító melegét. Csak itt találja tel a boldogságot, melynek íze nem e földről való.

Föl tehát magyar nép! Siess Betlehembe! Fény, melegség, szeretet és béke ott a hideg istállóban született ma a te számodra! Zengj Glóriát az angyalok karával s a pásztorokkal imádd a világosság

földre szállott Istenét! Igérd meg, hogy az új ezred évben világosságot csak Jézusnál keressz! S akkor:

„Lesz még ünnep tapodott hazánkban
S hasad újra ékes hajnalunk!
Oh az Ige mindörökkön él s mi
Benne, hogyha hivei vagyunk“ (O. G.)

Kovács Mihály.

Rorate coeli. . .

Alj meg, idő! Megállj! Ha már annyi ezer éven át vártuk ezt a titokzatos, büvös ragyogású szent éjet, hadd élvezzük most, mikor már itt van, hosszan, boldogan! Hadd nézzük a szépséges gyermeket, kinek ajkairól üdv mosolyog felénk, kinek szemeiből a menny sugárzik reánk. Nézzük, nézzük, addig-addig nézzük, míg nem fölszáll szemünkbe a forró köny és a jászol előtt földre borítva elsratjuk szörnyű sorsát ennek az áldott gyermeknek, és megrázkodik lelkünk a szenvedések hosszú, kínos sorától, miket az Ég küldöttére reá mért, reá mert mérni a büns világ. . .

A büns világ!! Oh, mily szép volt pedig ez a világ, mikor az alkotó kézből kikerült. . . Ezernyi ezer illatos virárgára az öröm lángoló napja lövelte sugarát, üde bársonyos pázsitain a mozgó, hanggal bíró lények, mindegyik a maga, édes gyönyörtől remegő nyelvével odalehelte az enyhe tavaszderűnek ezt a nagy szót: „Ah, élni! Élni! Milyen édes! Es hívogatta intett a lomb, hogy pihenjenek meg alatta, és mosolyogva hajolt le az ág, hogy tépjék le gyümölcsét. . . Ünnepélyes csend, tiszta fény a mennybolton, melyből az első dörög akkor hangzott el, mikor ezt kellett mondania az Úrnak: „Hol vagy Adam?“ Mikor a felleget, a vést, a bajt, a rümeletet e derült, kies világra az ontotta, akiért teremtett minden fényt, minden gyönyört, minden virág, minden földi élv. . . az ember. . .

Az ember!! Ez a sárba gyűnt szikra, kinek viselni kell vala alkotója képmását; föltekintenie a magasba valódi hona felé, kinek nem kellett volna megismernie a halált és szenvedést; és aki az alkotónak képe helyett elfogadott a tagadás szellemétől egy rút álarcot, melytől torzképpé alacsonyította, dőlveg testét eltörpítette, fényes lelkében homályba borította az észet, békét vert akaratára, kiűzette kies, boldog honából. És elfogadta mindezt, miért? A tudás gyönyöréért, hogy ne legyen felette úr, hogy ne legyen nála különb senki, még az sem. kitől nyerte mindenét, S mi vitte rá, hogy ennyi javát eldobja s ennyi nyomort vállaira vegyen? . . . A kevelység! . . .

A kevelység!! Oh, szörnyű rémes átka a szellemvilágnak! Ez teremtette a poklot, örök lobogású lángjaival, mérhetetlen és tehetetlen dühökben fogsikorgó ördögeivel. . . Ez borította lángba az országokat, ez növelte a zarnokokat, akik előtt csak egy volt a bűn: nagyobbannak lenni náluknál, csak egy volt az érdem: a földön csúszni előttük. . . Ez volt, ez lesz örökre gyilkos „Upas“ tája a siralom völgyének; jaj annak, akit ez alatt vágyik megpihenni: halál van ott; ne szálljanak el még tájéka fölött sem lelkünk madarai: a vágyak, mert megtermedve hullanak alá. . . . Fagyasztó dér ez, melytől a lélek szent tüze: a szeretet elhamvad, a költészet virágai leperzselődnek. Föl akar szál-

lani a kevély ember; de nem a nap tüzkörébe jut, hanem az örök jég régióiban kővér fagy . . .

A mi jaj, a mi baj, a mi kín, a mi gyötrelmem van, volt és lesz az emberek szívében, a családban, a hazában . . . mind mind ez átkos fának átkozott gyümölcse ez . . .

Négy ezer évig ez volt az uralkodó hatalom a nyomorult elsőlyedtt világon; míg végre leszállott az isteni irgalom édes szülötte, ez a gyönyörű gyermek itt a jászolban, kinek szívében fakad e tengeruyi nyomor egyetlen gyógyszere: az alázat . . .

Az alázat!! Tudjátok mit tesz a porba borúlni, mikor agyunkban kegyes a becsrágy, lángoló képzeletűnek a dicsőség sugaraiban fűllednek, kezünk a babér után nyúl és hizeleleg bajlik fűllednek a hódolat sima nyelvén . . . Tudjátok mibe kerül egy értünk lelkesülő előttünk mélyen lehajló tömegnek, ki tömjénbe borít és „Éljen”-t kiált, odaszólni csöndesen: „Hagyjátok el! Ti nem tudjátok mit érek én valóságban; nem illet meg, nem szólt nekem az a dicsőség!” Vagy megeseit-e rajtatok, hogy egy mindenek fölött szeretett lény felruházott gondolatban a legszebb tulajdonságokkal, és hódolva hajtotta meg fejét, szívet a tiétek előtt, és odabenn azt mondotta a lelkiismeret: „Vesd el magától ezt a lelkesedést, nem vagy érdemes rá.”

On, aki ekkor megtudja találni a helyes szót, hogy alázatának kifejezést adjon, az kezében tartja a mennyország kulcsát, arra érkezett az alázatnak jutalma a megváltás.

A megváltás!! Tekintsetek oda! A földre alászállott alázat első gyümölcse mi volt! Jött bárom ember: dús, hatalmas, bölcs! Miért jött?! Hogy leborúljon egy jászolban fekvő kicsiny lélek előtt, eldobtak fényt, hatalmat, tudást, birnevet és eltűntek a homályban, hogy megkeressék: a megváltót, . . . Csodálkoztak a bitorban nevelt alakok, hogy így találják a gyermeköt?! Nem!! Mert szemekről leesett a hályog, szíveikben elhalt a kevélység: szeretni, imádni, üdvözölni: ez fakadt annak helyén lelkeiben.

S vajjon a szívnek ez a csere nem valódi megváltás . . .

Harmatozatosok egek! Küldjétek le közénk ezt a szelímet, váltsátok meg a kevélyeségtől; váltsátok meg alázatalt és szeretettel és aztán legyen:

Dicaőség a mennyben Istennek és békesség a földön a jó akaratu embereknek! . . .

S örüljünk Urunk eljövételének, a boldog karácson ünnepeken.

A karácsoni ünnepkör a nép szokásaiban.

Karácson napjára szépen virradjatok.
Első órájára békével jussatok.
Valakik e háznak lakosai vagytok,
Az Isten áldása szálljon ti reátok!
Erdélyi: Népk. Gyöjt I. 312.

A szebbnél-szebb keresztény ünnepek között kétségen kívül legmagasabb a karácson. A szeretet bensősége, a családi élet melegsége, a nyomorultak lohadó reménye megújul s megerősödik e szent napon, mert megszületett a világ Megváltója, ki békét hozott az elfásult, a lázadó szívekbe-

Nyugodtan halhat meg minden egyes Simeon, kinek lelkében van *Dávid fiának képe*, ki nevezetik *Jézus Krisztusnak*.

Egyháznak az adventtel is, mint *tempus clausummal* gondoskodik arról, hogy hível a megújulás szent ünnepére léleklben is méltó módon elkészülhessenek. A karácson előtti negyedik vasárnaptól vége a zajos mulatságok a hangos lakodalmaknak, s a heti kettős böjt is arra való, hogy testben és léleklben is megtisztultabban üdvözölhessük a vilálg Üdvösségét.

Bizonyos titokzatosság s az eljövendő páratlan örömekek boldogító sejtelve tölti be ez időszakot s azért nem csoda, ha a nép a maga szokásaiban már jó eleve az időszak titokzatosságának megfelelőleg a jövendő után kutat avagy a bekövetkező öröm hirdetéseként ajándékokkal látja el szeretteit. Azon sem kell csudálkoznunk, hogy miud a jövendőnek kutatása, mind az ajándékozás módja rendszerint valamelyes babonás vonással van kapcsolatban. Ennek magyarázatát megtaláljuk részint a népnek még eléggé meg nem tisztult felfogásában, melyet a titokzatos, véges észszel alig felfogható dolgok iránt taunsit, részint abban, hogy a keresztény nép szokásai legnagyobb részének gyökerét és forrását a pogány népszokásokban találhatjuk meg.

A karácsoni ünnepkör szokásai között időrendben először is a *Mikulásról* (dec. 6.) kell megemlékeznünk. Eredete a szent életű Miklós püspök meglepő működésére vezethető vissza. Ez a püspök minden módon arra törekedett, hogy népének lelkileg és anyagilag javára szolgáljon. Ez okból különösen a terhes családdal megáldott apákat szokta felkeresni, kiktől tudta, hogy a jövő nemzedék érdekében is leginkább rá vannak szorulva az önzetlen támogatásra. Itt ma tanította, ott holnap kikérdezte a gyermekeket. A hitnából alaposan felelő s máskülönben is erkölcsös gyermekeket aztán megajándékozta a legszükségesebb dolgokkal. Ennek az emléke maradt fenn századok után is a mai Mikulásban, ki a jó gyermekek cipőjét éjjel cukorkákkal, fűgével, narancssal, Szent János kenyérral s más egyéb jó dolgokkal tölti meg, a rosszakéba pedig csinosan összekötött, jó suhogó virgácsot rak.

A Mikulás-járás (melyet minden valószínűség szerint szomszédjaitól örökölt a magyar) mint tisztos emlék minden esetre dicsérendő, de elég kár, hogy a nép dévajtsága sok helyen ezt is kitorgatta a maga valóságából, mikor kecskelábú, szarvakkal ellátott (szatir?) csüf ördögi alakokat indít utra, hogy lánc esörgetéssel, csattogtatással riaszgjassák a virgácsot különben gyakran megérdemlő pajkos gyermekeket.

Ezzel szemben a kalotaszegi magyaroknál igen szép szokás van. A legények Mikulás napján meglátogatják a leányokat, s a mely leány november 1-től minden hétről egyegy darab fonalat nem tud felmutatni, azt gunyosan hamuval töltött zacskóval megütögetik, jelezni akarván, hogy a dologtalan leány sem sokkal ér többet a hamunál, melyben már nincs élet.

Miklós után hét napra (dec. 13.) van *Luca* napja, mely sok tekintetben nevezetesebb az előbbinél is. E nappal már összekötik a jövendőlátást, valamint a gonoszok elismerését. Luca vigíliáján kezdi farsangi a magyar legény a *Lucaszéklet*, melyen aztán mindennap annyit farag, hogy éppen a karácsonyi éjjeli misére készüljön el. Akkor elviszi a templomba s ráülvén meglátja *jövendőbelijét*, de meg

azt is, hogy kik *boszorkányok* a faluban, a mi hajdanában éppen nem kis jelentőséggel bírt.

Hogy ez a szokás is idegen eredetű, sőt ősrégi pogány, abból is kiteszik, hogy a széknek *pentagramm* (egy szabályos ötszög köré irt öt egyenszárú háromszögből alakult csillag) alakja van, melyhez már ősi időkben bűvös erőt fűztek, sőt a pythagorikusok e jelet ismertetőként használták s a testi-lelki egészség talizmánjaként tisztelték.

Egyébiránt a Luca is ép oly idegen eredetű nálunk, mint a Mikulás,* s valamint ennek, úgy amannak is van egy ferdesége. Némely helyen ugyanis a nők estenden Lucának öltöznek, hosszú fehér lepedőbe burkolják magukat, meszelőt vesznek a kezükbe s azon a címen, hogy a rossz és gonosz erkölcsű patyolat színeépet *megmeszeljék*, házról házra járnak. Csapán az a baj, hogy a jó cél leple alatt aztán magok az erkölcsbírók nem ritkán ledérkednek.

Hazánk némely vidékén ugyan e napon divik *kotyulás* (másutt: *palázolás, polozsolás*), melynek célja a baromfi-szaporásának biztosítása**).

Lassankint elkövetkezik karácsony bűjtjének utolsó estéje. Összeülnek a családtagok, a rokonok, a jó ismerősök; csendes étkezés, poharazgatás, de meleg szeretet közt várnak az éjféle harangszóra.

Felgyul a karácsontra, (mely azonban a köznépnél még csak imitt-amott fordul elő) van öröm, sobaj és csodálkozás a ház csemetéi között. Egyszerre csak felzendül az ének az ablak alatti, itt vannak a *kántások*.

Rekedtek biz' ők egy kicsit, hisz sok felé jártak, s a torok görzűdülését még a bőven használt *gyanta* sem szüntette meg — de hát ki gondolna most a békesség és megnyugvás idején a diszharmóniára. — Majd kocognak az ajtón, itt vannak a *rigmus* mondók.

Rövidke mondókájukban *áldás, ijesztgetés, a kéregetés* tréfás körülírásai egymást váltogatják.

Bor, buza, békesség szálljon házatokra,
Egy garaskát kérnek az én markoskámba,
Adjátok ki hamar, hadd megyek dolgomra,
Mert másutt is várnak a jó mezes borra.

Ha ki nem adják, azzal fenyegetőzik, hogy ördögséget tud s legalább hármat menten elragad a társaságból. Persze a végrehajtásra nem kerül sor, mert csak úgy hull a garas a kinyújtott kucsmába.

A másik tréfásan mentül nagyobb summát szeretne kikaparni, de mint sokat tapasztalt rigmusmondó kedélyes humorral a kikergetésre is el vannak készülve.

Zörgetik a kulcsot, pénzt akarnak adni,
Ha egy krajcárt adnak, el sem fogom venni,
Ha garaskát adnak, nem fogom köszönni,
Ha piszkafát adnak, el fogok szaladni.

Az sem éppen érdektelen, hogy pár szóval hogyan lehet jó elemőziást s hozzá pénzt is kérni:

Rétes ide, rongyos,
Kalács ide fontos
Tyúk ide, bubos,
Szép menyecske piros,
Hozd ki a garast!

Mindzeknél azonban érdekesebb, poetikusabb és alkalmoszerűbb a *bethlehemjárás*, mely hazánk minden vidékén s minden nemzetiségénél el van terjedve. Pedig bizonyos az, hogy a bethlehem nem népies eredetű, hanem egyenesen az

egyházi ritusból fejtett ki s maradt egészen a népé. Vannak, a kik *assisi Sz. Ferencről* mondják, hogy először készítet *bethlehemeket* annak emlékére, hogy Jézus Bethlehemben született. Egyet biztosan meg lehet állapítani, azt t. i. hogy a bethlehem eredeti helye a templom volt. Az is valószínű, hogy a régi időkben, midőn még nem volt minden községnek temploma, arra szolgált, hogy a templomtól távollakóknak is alkalmat adjon a szent emlékek felújítására s az ajtatósság gyakorlására. Később azonban, a mikor a templomtól elszakadt és kijutott a nép körébe, sok tekintetben elvesztette eredeti áhitatos, vallásos színezetét s szinte valóságos keresettorrássá lett. Ez különösen városokban, nagyobb községekben tapasztalható, hol általában mindenre nagyobb a vállalkozó szellem, mint a szerény, kicsiny falvakban. Innen van, hogy a magyarok karácsonján az oláhok is megindulnak a bethlehemmel, kik ilyenformán kétszer is kiveszik részüket a jóból. Tekintve a világszellemet, az sem lehetetlen, hogy egy-egy bethlemes angyal avagy pásztor ruhájában éppen zsidó leledzik.

Annai bizonyos, hogy a bethlehem is idegenből származott hozzánk, de a mint meglévő népies játékaink mutatják, népünk erre is ráütötte a maga népies sajátosságait. — A magyar nép életben kiváló tényező a pásztorkodás. Ezért különös jellege bethlehemes játékainknak a pásztortánc. És éppen a pásztorok, kik kifordított bundákba bujnák, nagy báránybőr sapkát tesznek a fejükre, a fészereplők, mert a hosszú fehér ingbe öltözött s püspöki süveget viselő angyal inkább csak arra való, hogy bejeleutse a házaknál a bethlehemeseket. A párbeszédnek sem szellemeseknek, sem izlésseseknek nem mondhatók, sőt a legtöbbször a dancs és durva élcek lözt alig csillan fel egy-egy nemesebb, megragadóbb gondolat.

Maga a bethlehemes alkotmány vidékenként különböző, hol gazdagabb, hol szegényebb. Néha gipszből készült toronyos *templom* alakja van, színes üvegablakokkal, a belsejében szintén gipszfigurákkal Mária, József, a kised Jézus a bölcsoben, pásztorok, állatok stb. — Más helyt kemény kéregpapírból készült egyszerű *istállót* találunk a megfelelő alakokkal.

Néha, de ritkábban szép tájékkal körülvelt *barlangot* ábrázol a bethlehem, a mi már aligha nem a husvétii passziójáték hatását mutatja. Ismét ritkán fordul elő a bethlehem legszegényesebb alakja az egyszerű *bölcso* melyet egy lány mint Mária ringat s egy fiú, mint József kísér.

A személyek közt néhol a már említett pásztorokon és angyalokon kívül egy-egy káros huszára is akadunk, a ki olykor megfoghatatlanul éppen Heródes szerepét játsza, de korántsem a bibliának megfelelő rettenetes királyt alakítja, hanem inkább egy vig, olykor duhaj obsitos huszárt, ki a legvaskosabb tréfákat enged meg magának. Miként már említők legjellemzőbb a pásztorok szereplése. Ezekben nyilatkozik igazán meg a nép benső érzése, gondolat világa. A maga mindennapi szükségleteinél nem ismer különbséket s azért a kis Jézust és olyan ruhába öltözteti szavaiban, minőt maga visel, nem törődve a kortévesztéssel:

Vedd fel juhász az bundát,
Takargasd be Jézuskát,
Mert nincs neki *bocskorkája*,
Sem *sa-kantyu* *csizmácskája*,
Fázik az ő lábacszkája.

„Krisztus megajándékozása is nálunk tejjel, vajjal, sajt-

*) Pallas Lexikon XI. 702.

**) Ethnographia II. 365.

tal, baránykával, kenyérral vagy pólyaronggyal, — ellenben a németeknél tyúkkal, tojással, vajjal, zsiradékkal, sóval, répával* történik.*)

Avagy hova kell a naiv népies gondolkozásra szebb példa, mint mikor egy bethleheumes öreg juhász legmagasabb kívánságait így fejezi ki: „Ha én Bécsben király lehetnék mindennap háromszor hájas piritótt enuék, felkütném szőrös bockoromat, megtérítném a juhomat.“ — Az egészben csak azt nem szeretjük, hogy a király személyét Bécshez köti.

A bethlehemjárás mindenestre egyik legkedvesebb népszokás, de tekintve azt — miként felebb is említettük — hogy a szereplők trágár beszédei a legtöbbször legkevésbé illenek a szent emlékekbe, nem ártana némiképp szabályozni. A papoknak és tanítóknak kéllene gondoskodni a meglévők alapján egy tisztas szöveg összeállításáról s azt betanítani a fiúknak. Igaz, hogy ezzel sokat veszíteni népies zónácából, de hát ezzel szemben az erköles tisztasága is ér valamit.

Karácson éjszakájához tartozik a *tükörbe nézés* is. Mikor tízenkét órakor megkondul az öreg harang: akkor a férfihez adó lány hirtelen a tükörbe néz s meglátja jövődöbelijének képét. És ez nem is olyan lehetetlen — ha felfesszük, hogy a leányzó tülíg szerelmes. Az ünnep ugyan csak két nappól áll, de azért az egész karácsonhete ünnepi hangulatban pereg le s betetőzést nyer *Szilveszter estéjével* s az új év reggelével.

Szilveszter estéje a legbarátságosabb összejövetelek ideje. A mig eltemetik az ő-esztendőt, mesélgetés, kártyázgatás, jövődölések egymást váltogatják. Ki nézte volna már többször is elmerengve az *ölmöntésből* kikerülő furesábbnál furesább misztikus alakokat. Ezek az alakok pedig megmondják az élet küszöbén állóknak, hogy minö foglalkozásuk, lesz a jövődöben, a hajadonoknak szintén megmutatják, hogy minö állású férjet kapnak. Ki tehet arról, hogy ezek az ördögös figurák legtöbbször lovas alakokat mutatnak, melyeket könnyen meglehet tenni, ha nem is lovasgeneráliának, de legalább huszár kapitányoknak.

A *galuskafőzés* sem utolsó eszköz a jóslásra a kíváncsi hajadonoknál. Apró cédulákra írják fel a neveket, kikhez szívök közelebb húz s becsomagolják a galuskába. A szerint van aztán az igazság, a mint melyik galuska hamarabb felkerül a forrásba került vízből. A *tojásöntés* más kiadása az ölmöntésnek, csak ennél, ha lehet még fantasztikusabb képzödmények állanak elé. A hidegvizbe beütött tojás, egy idei állás után úgy helyezkedik el, hogy egy kis képzelö erővel tájképeket, majorokat, barlangokat — na meg ha tetszik jogászokat, huszárokat stb. is mutat. Maga a köznép közönségesebb eszközökkel is tud jóslatokat szerezni. Ö tud olvasni a *jákrázogatásából*, az *állatok beszédéből* (akárcsak mint valami római augur), a *háznak háromszori megkerüléséből*, a *disznóólnak háromszori megdöngetéséből* stb.

Boldog felvirradás után aztán az *ujévet* kell üdvözölni. Mi mint gyermekek így tettük, mondván:

Uj esztendőbe
Buj a kemencebe,
Szedd ki a szilvát,
Ropogtasd a magvát.

Mint jelent? Bajos volna megmondani, de hát melyik gyerek törődik azzal.

*) Arany Gyulai I. 529.

A juhászok, béresek, gulyások ostores atogással, a kovácsok kalapácsotással üdvözlik az új évet. — Majd megindul a *csurka* is. Ez a szörnyü alak. Szürke gubába (Szilágy-ság) bujik a csurka, tolluseprüböl két szárzat rak, fából bosszú gölyacsört tesz magának, melyet egy rejtett madzaggal rángatván kelepelő hangokat ad s csak akkor hagy tel zakatolásával, ha esörébe egy-két krajcárt dobna.

Az új évvel még nincs vége a karácsoni ünnepekörnek. Eljön a *vizkereszt* is. „Ime az királyok napkelet felöl jövőnek Jeruzsalembe mondván: Hol vagyon az, ki született, zsidóknak királya? mert látók az ő csillagát napkelet felöl és jöttünk, hogy imádjuk ötet.“ Ennek emlékére ma is megindul a három király, vivén magával egy rosta kéregből készült aranyos, megvilágított csillagot, szent énekeket zengetedve. A szereplők különbözöképen öltözködnek, de egy bekormozott potájú szerezsen királynak legtöbbszörre elő kell fordulnia.

Kj tudná azonban a népek idevágó különbözö szokásait mind elé számlálni egy cikkeske keretében. Mi e vázlatot csupán megemlékezésnek okáért nyújtuk.

—r.—r.

Özvegy asszony karácsona.

A szobában néma csend van,
Semmi viáság, semmi fény,
Kün az utcán siró szellö,
Ben sóhajás, tört remény.
Egy kesergö özvegy asszony,
A kesergö gyász maga,
Kis fia, kis lánya él, de,
Oh, az apjuk, — az oda . . .

S most karácson! Most az angyal
Telt kosárral jár körül,
Szög babát kap jó leányka
S kacag és sir, — úgy örül.
Jó funak pej paripa,
Piros csákó, puska kell,
Mit a világ gyöngyarányán,
Tudom, nem cserélne fel.

Most karácson! Hát az angyal
Jó mamácskám, eljön-e;
Az ölembe, mig elalszom,
Szöke babát teszen-e?
Igy a lányka s a fiucska
Szöl emilyen szaporán:
Lessz-e, mit a Jézuska hoz,
Aranyfék a paripán? . . .

Fiu alszik, lányka álmos,
Mécs világa pislog, ég, —
Özvegy asszony mély keservét
Tudja szánja a nagy ég.
Lesz babácska, szöke fürtü,
Lesz paripa, aranyfék,
Oh, de az ő bánatára
Lessz-e balzsam, száll-e bék'?

Máskor, a mig élt az ember, —
Oh, de hagyjuk a panaszt,
Gyötrőbb a köny, mit ilyenkor
A szemekből felfakaszt.
Van ajándék jobb időkből
Fennmaradva s újra most,
A jó asszony gyermekinek
Előszedi hamarost.

Gyertyát is gyújt, kettőt, hármat,
Karácsonfa kész, ime,
Aranydió, aranyalma,
Aranypehely felibe . . .
Csilingel a kis cseppettyü,
Fiu, leány ébredez :
Oh Jézuskám, be aranyos,
Be gyönyörü, édes ez !

Csökolgatják a mamácskát,
Hát az angyal járt-e itt?
Járt fiacskám, járt, de hallga,
No csak hallga egy kicsit!
A két gyermek elcsitul most,
S im megszólal a harang,
Angyalének száll lebegve,
Földi fülnek égi hang.

Dicsőség a magasságban,
Jó embernek békeség;
Régi átok elfeledve,
Ölelkezik föld s az ég.
Emberek, hát szünjön a bú,
Múljon el keserveitek,
A kis Jézus megszületett,
Itt van az Ur véletek !

S a két gyermek arca, mintha
Rózsa volna, úgy pirul,
Szíve, mint a hárfa, reszket
Szent öröm hullámitul.
És az özvegy bús szemén a
Béke szívérványa kél, —
Égi hangra búja enyhül,
Megnyugszik, hisz és remél.

Bálint György.

1848 december 25-ike Kolozsvárt.

Amint Jókai oly gyönyörtlen mondja, „a szabadság-fája eültetésének félszázados évfordulóját ünnepeljük ez évben. A szabadság fájának nagy öntözés kellett: vérrel, verítékekkel, keserű könyvekkel . . . Mig magyar él, mig szabad ember él e honban, kegyelettel fognak visszagondolni ez évre, annak történelmére s történetalkotó alakjaira.“

Ennek a nagy esztendőnek történelméből csupán csak egy epizódot akarok e helyen feljuttani.

Az 1848 év felén Magyarország ügyei meglehetősen rosszul állottak. Az ország fővárosa osztrák kézben vala s a dunántuli és duamelléki magyar vidékek elosztása által nagyon csökkent az ország ellenálló ereje. Délen, északon egyiránt nyomult előre az ellenség s keleten is Erdély, e nagy természetes vár, elveszettek látszott, mivel Urbán már november 18-án bevonult Kolozsvárra.

Windischgrätz herceg Magyarországot kilenc oldalról akará megtámadni. „Mint tidözött vad, úgy nézte magát hazájában a magyar. A fegyvert, mit önélete mellett emele fel, gyalázatnak tartá eldobni. A szomoru kimeneteltől minden rettegett; de feltétlenül letenni a fegyvert, mint követelték, a nemzet lovagiassága nem engedheté.“

Erdélyben is épen így gondolkodtak. S az a szomoru körülmény, hogy a császáriak és feldühödöt olának kezébe vala anny kibujdosott vagy a hazájáért fegyvert fogott katoná családjának sorsa letéve, még inkább arra lelkesíté az erdélyieket, hogy bérees kis hazájukért s övéikért az utolsó csepp véréig harcoljanak.

Mint Kóváry megjegyzi: *csak ezer hiányzott, közlegény elég vala.*

Ekkor áll elő Bem.

A szabadságharcról legujabban kiadott örökbecsü munkában*) olvasom: Petöfi csudálta, szerette, apjának nevezte, ő meg fiának tekintette és annak szerette Petöfi Sándort —: egyedül ezert is nagyra tarthatjuk és áldhatjuk a Bem apó alakját. Milyen alak, milyen fura kis alak, szürke, kicsiny, öreg, mint egy polyák koldus, aki a fényes, hangos magyar táborba tévedt. De hamarosan felismerték, mert látták, hogy az apró lengyel: a legcsökönyesebb, a legvakmerőbb és leghivőbb szabadsághős, aki a raboskodó földön élt valaha. Hiit a hihetetlenben és munkálkodott, hogy lehetővé tegye ami lehetetlen; hazájának, Lengyelországnak főlzabadtatása érdekében végig harcolja Európát, katonailag szervezi a bécsi forradalmat, és a mikor látja, hogy az osztrák nem igazi forradalmi nép, hogy még a maga szabadságát sem tudja kivívni, nemhogy a lengyelt segíthetné valamikor — fogja magát, lejön hozzánk, sebesen, mohón, boldogan és igaz szívvel közénk áll. Idegen nemzetbéli soha még nem lett úgy a miénk, mint ez a kóbor lengyel katonatiszt, aki — mikoron hozzánk került — már túl volt sok dolgon, kiittatette magát a Napoleon elleni hadjáratban, becstületreudet kapott, tüzérkapitány lett, majd elmélettel foglalkozott, számított, irt, bombát csinált és röppentyűt talált ki, ami csaknem az életébe került.

A puszkapor összeégette, csuda, hogy fogott rajta; igaz, hogy béke volt. Fölépült nagy nebezen, polgári életet élt,

*) Jókai — Bródy — Rákosi „Ezernyelczszáznegyvennyelcz“ Bpest 1898.

tudós lett — amíg nem jön a háboru. Lengyelország újra fölkel és 1830-ban Bem újra elemében van — vezérelhet, vívhat és győzhet, mindenütt ahol ez a győzelem nem az erőn mulik, hanem a csudán, az ő szerencsésén, lángelméjén . . . Lengyelországnak mégis buknia kellett. Bem most Németországba vonul és ott szervezi az emigrációt, lelkesít és nézi, hogy egy új fölkelésig lehetne-e harcolni valahol. Bejárja e célból Európát és a rövid bécsi tartózkodás után nálunk állapodik meg.

Az ellenség táborán át jön le hozzánk, Pozsonyban találkozik Kossuthal, akinek megtetszik. Kossuth tábornokká nevezteti és leküldi Debrecenbe, hogy a honvédujoncokból csináljon katonát, szervezzen hadsereget és — foglalja vissza Erdélyt. Az öreg lengyel most 8000 gyerekkatona élére áll és kezdődnek a — csudák.

Es csakugyan, Bem megjelenése és első fellépése egészen új szellemet teremtett a seregben s a görög mithoszokban is csodált bátorságot öntött minden katonába. Valóságos csodaszámba ment minden egyes hadi vállalatának a szerencsése.

A három vonalon három véres csatát végig küzd mindig a csatasor élén, az első között: s ime, diadallal halad Erdély fővárosa, a kincses Kolozsvár felé . . .

Épen december 25-ike vala, a szent karácson első napja. Kolozsvár szomorúan ünnepelt. De ki képzelheti el azt az örömet, mely a magyar lakosság szívét áthatá, midőn az ünnep első napjának reggelén sajjáról-szájra járt a hír: Itt van Bem, itt a magyar sereg. S a hír igaz volt, Kolozsvár örömmámorban uszott. Az ellenséges tedezet alig lel időt, hogy Felek felé menekülhesse. A Károly-Ferdinándok podgyászos szekerei már zsákmányul estek. Az öreg báró Wardener, ki Kolozsvárt az oláhoknál felismert lovakat visszaparancsolta, maga is fut s Enyedre érve szélhűdést kapott s pár nap múlva meghalt. A Kolozsváron felül állott csapatok a hegyeken futnak. S Bem egy kardcsapás nélkül bevonul oda, hol az őt még nem várt magyarság alig hitt szeméinek; hol a megtárdt, kiéhezett, elrongyolódott sereg végre megpihent. Soba Kolozsvárnak vidámabb karácsonja nem volt. Épen ebédre érkeztek. Az Unió ünnepét újra megülék, mert Magyarországnak által látták magukat az erdélyiek megszabaditva.

A vívmány — Kövart idézem — nem csak az, hogy a főváros magyar kézbe került, de egyszersmind ez, hogy ez által a további működésre bázis lön nyerve, mert Kolozsvárral Erdély északnyugati fele is megkerült. Két nap előtt e sereg Erdélyen kívül állott, s most szülőföldén, a sok kivándorlott család ismét házi tűzhelyénél van.

Bem karácson első és másod napját tölté Kolozsvárt, a harmadikán serege élén haladt tovább diadalról diadalra. . .

l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Boldog ünnepeket kívánunk t. munkatársainknak és olvasóinknak!**

— **A karácsoni ünnepek.** Karácson szent éjjén az ünnepélyes szentmisét Fábian Sándor nagyprépost úr, első ünnepen püspök úr ő méltósága, második ünnepen

ujból Fábian Sándor nagyprépost úr fogja celebrálni. Unnep első napján a szentbeszédet Imets F. Jákó kanonok plebános úr, másodnapján pedig Vass Albert dr. theol. tanár fogja tartani.

— **Püspök úr ő méltósága** folyó hó 21-én estve egy heti kolozsvári tartózkodása után, P. Tomcsányi S. J. társaságában székhelyére visszaérkezett.

— **A vörös-kereszt-egyesület védnöknője.** Király ő felsége Stefánia özvegy koronahercegnőt a vörös-kereszt-egyesület védnöknőjévé nevezte ki.

— **Uj miniszter.** Király ő felsége Széchenyi Manó grófot személye körüli magyar kir. miniszterré nevezte ki.

— **A gyulafehérvári püspöki papnevelő intézet** növendékei folyó december hó 24-én délután 5 órakor az intézet nagytermében *karácsoni ünnepséget* rendeznek. — Most csak annyit jelzünk, hogy egy szindarabot adnak elő, melyet egyik negyedéves hittanhallgató írta és címe „*Krisztus előtt és Krisztus után.*” Lapunk közelebbi számában az előadásról bővebben fogunk megemlékezni.

— **Triduum.** A gyulafehérvári oltáregyesület a háromnapj szentségimádást nagy buzgósággal tartotta meg. A szentségimádás mindennap délelőtti 10 órakor szent misével kezdődött, melyet Ujfalusi József dr. igazgató végezett, és este 6 órakor végződött, a midőn szentbeszédet és lytániát tartottak. A szentbeszédet Steinicz Ede tb. kanonok, Szilveszter Ferenc praefectus és Szabó György káplán tartották. Külön megemlékezünk P. Tomcsányi Lajos S. J. beszédéről, ki a harmadik nap délelőttjén beszélt nagy hatással. Ugyanő péntek délután a kebli papságnak és a kispapoknak egy konferenciát tartott a szeminárium kápolnájában. Az utolsó lytániát püspök úr ő méltósága tartotta, a midőn a teljes bucsúval összekötött pápai áldást is kiosztotta, s beszédet intézett a közönséghez. Az irgalmas nővérek temploma állandóan, de különösen délelőtt 10 és este 5 órakor tele volt ájtatos közönséggel. Örömmel hallottuk, hogy három száznál többen járultak a szentgyónáshoz. A gyóntatást püspök úr ő méltósága, P. Tomcsányi és a kebli papság több tagja végezte. — A kistemplom oltára ez alkalommal kitünő műziséssel volt díszítve, ami a jó nővérek buzgóságát dicséri.

— **Kolozsvári hírek.** A kegyesrendiek vezetése alatt álló kolozsvári róm. kath. főgymnázium ifjusága folyó hó 18—20. napjain szentgyakorlatot tartott. A szentgyakorlatot P. Tomcsányi Lajos S. J. volt insbrucki egyetemi tanár vezette. Buzdító batással volt az ifjuságra püspök úr ő méltóságának állandó jelenléte, ki a szentgyakorlatok kezdetén és végén lelkes beszédet intézett az ifjusághoz. De jó hatással volt Jósika Samu báró v. b. t. t., Korniss Viktor gróf, a Státus elnökeinek és Kuncz Elek dr. kir. taukerületi főigazgatónak megjelenése is. — A tanári kar a szentgyakorlatokban testületileg részt vett. — Ő méltósága advent negyedik vasárnapjának délutánján szentbeszédet tartott a kolozsvári főtéri templomban. A templom ez alkalommal zsufolásig tele volt ájtatos közönséggel. A beszédnek, mely az advent idő jelentőségéről szólt, oly nagy hatása volt, hogy másnap igen sok intelligens férfi járult a szentgyónáshoz.

— **Meghívó** A brassói róm. kath. jótékony egylet f. évi dec. 24-én d. n. 2. órakor a gymnázium rajztermében osztja ki a szegény iskolás gyermekeknek a karácsonyi aján-

dékokat, mely alkalommal a róm. kath. főel. iskola tantestülete „karacsouyi pásztorjátékot“ rendez, melyre az érdeklődők teljes tisztelettel meghívotnak. Brassó, 1898. dec. 20-án. A rendezőség.

— **Meghívó.** Az *ákosfalvi* Jézus szent nevével neveztetett róm. kath. elemi iskola ifjúsága az iskola felszentelése alkalmából 1898. dec. hó 26-án (hétfőn) délelőtt 11 órakor ünnepélyt rendez, melyre a „Közművelődés“ Szerkesztőségét tisztelettel meghívja az iskolaszéki elnökség. — Az ünnepély sorrendje: I. Az új iskola épület ünnepélyes megálldása. II. 1. Add nekem Jézus szívedet, Tárkányi B.-től, énekl. az ifjúság. 2. Beszéd, tartja Szmolon Pál lelkész, isk. sz. elnök. 3. A szelid irgalom, Epölyi Ferenc-től, szava J. Harkó Dénes V. o. tan. 4. Térd ki védő karjaid, Tárkányi B.-től, énekl. az ifjúság. 5. Felolvasás, tartja Paál Lajos kántor-tan. 6. Valpoie Henrik, Mindszenty Gedeontól, szaválja László Mari V. o. tan. 7. Leng a lobogó (Induló) énekl. az ifjúság.

— **Halálozások.** Pecrovinai Pekri Albertné, Klebelsberg József gróf anyósa folyó hó 19-én 72. éves korában Gyulafehérvárt az Urban elhunyt. — Kapatán Antal, a Bathányi intézet alkalmazottja, folyó hó 20-án az utcán szív-szélhűtés következtében hirtelen, 42 éves korában, az Urban elhunyt. Becsületes, szorgalmas ember volt. Nyugodjanak hékességben!

— **Rend a gyertyagyújtásban.** Ha a gyertyákat az oltáron helyes rendben akarjuk meggyújtani, az evangélium oldalán lévő gyertyákkal kell kezdenünk, és pedig, ha számosabbak a gyertyák, azokkal, melyek a feszülethez a legközelebb esnek. Így rendelkezett a S. C. R. 1854. aug. 12-én. Az oltást megfordított sorrendben kezdjük, tehát az epistola oldalán, a feszülettel legtávolabbi eső gyertyákkal. Ha az oltár mögött el lehet menni, illő, hogy a gyertyagyújtás és oltás közben ne az oltár előtt menjünk egyik oldalról a másikra (M. S.)

— **Krisztus megostoroztatása.** A rómaiak a megostorozást három okból alkalmazták: gyánítás gyanánt oly vétségekért, melyek nem akartak nagyobb büntetéssel megtorolni; tortura gyanánt (quaestio per tormenta); s az infamia bélyege gyanánt. Annak jelzéséül, hogy a vádlott megszent római polgár lenni, az ostorozás megelőzte a kivégzést, névleg a keresztrefeszítést. János 19, 1 helyéből következik, hogy a megostorozás és a hozzá csatolt esüföladás szintén azon kísérletezéshez tartoztak, melylyel Pilátus Jézust a halálbüntetéstől megmenteni és a vért szomjazó zsidókat más úton-módon kielégíteni akarta, hogy tehát a megostorozás első fajtájára kell gondolnunk. (Bisping.) Midőn a halálos ítélet kimondatott, a megostorozást, mint a kivégzés rendes előzményét nem ismételték, hanem már végrehajtottak tekintették. (M. S.)

— **Elv és pénz.** A jelenlegi válság a ropogós ezresek olyan karusszeljét teremtette, melybe még a gyakorlott finác is beleszédül. Nem érdektelen a válság mérlegét közelebbről szemügyre venni. Kezdjük a sort ott, ahol a rend megbomlott: Szilágyi Dezső lemondásán. Szilágyi Dezső,

mint a képviselőház elnöke mindenekelőtt 12,000 forint elnöki fizetést és 2000 forint lakbért kapott, ezenkívül a képviselői napidijakat: évenkiut 2400 forintot. Szilágyi nyugdíjat is vett fel, miniszteri és egyetemi tanári állása után: évi nyugdíja 8000 frtra rugott. Mindezekből a jövedelmekből Szilágyi lemondása folytán az elnöki fizetést és lakbért, összesen 14,000 forintot elveszít. Ha Perczel Dezső jelenlegi belügyminiszternek sikerül a képviselőház elnökségét tényleg megnyerni, az ő anyagi viszonyaiban is áll be kis változás. Perczelnek ugyanis akkor a régi vármegyei tisztségei után járó kisebb öszszegű nyugdíján kívül 4000 forint miniszteri nyugdíja lesz. Mint ház elnöke 12,000 frt fizetést és 2000 frt lakbért fog kapni s ezenkívül felveszi a 2400 frt képviselői napidiját. Tehát ez apróbb nyugdíjain kívül 20.400 frtot fog kapni, miből levonva a miniszteri állással elvesztett 14000 frtot, mindig 16,400 frt hasznot jelent. A horvát miniszter is ugyanannyi fizetést kap, mint a többi, vagyis 12,000 frt fizetést és 2000 frt lakbért. Az, hogy ő „tárcá nélküli“ miniszter, csak a közjog szempontjából bánthatja, saját tárcája azért nem marad fűreszben, mint a többi. Josipovich tehát 10,000 frtról mondott le. Bánffy Dezső báró miniszterelnök a belügyi tárcá átvételével — mint mondják — elődeihez hasonlóan a 12,000 forintos belügyminiszteri fizetést is felveszi, de lakpénzt nem kap, mert mint miniszterelnöknek természetbeni lakása van. Bánffy báró fizetése tehát a belügyi tárcá átvétele után így alakul: Miniszterelnöki fizetés 20,000 frt. Tiszti és személyi pótlékok 12,000 frt. Képviselői napidij 2,400 frt. Belügyminiszteri fizetés 12,000 frt. Összesen: 46,400 frt. Ime milyen drága a lemondás és milyen hasznos a haza mentés. Szép az elv, de — drága.

(T.)

A marosvásárhelyi barátok templomának eltolása. Nem kevesebbet terveznek s ehhez a zárdafőnökség is hozzájárul, mint hogy a marosvásárhelyi sz. Ferenc-rendi barátok templomát a főtér színéről tornyostól együtt hátratulják a kertbe, hogy helyébe két-három emeletes bérházat építsenek, s esetleg a mostani udvaron végig a zsidó templom felé egy utcát nyissanak, mely a barátok telkének árát megsokszorozná, de egyuttal mint közlekedő út is közszükséglet képezne. Az eltolás költsége nem lenne több, mint a mennytér a templom helye. A tervet Breiner lejtőmérző mérnök már nagyjában el is készítette és Bobula János budapesti mérnök vállalkozóval sürri levelezésben áll, s remélhetőleg a kivitel sem fog soká késmi.

Pályázat.

Az *ujvinci* róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelem: 1) 12 kat. hold szántóföld (jelenleg bérbe adva 160 frton), adómentes. 2) Szép lakás, istálló, pince, 1½ hold kert. 3) ½ hold kaszáló, 400 □-öl szőlőnek való föld. 4) 205 frt. osztr. ért. 5) iskolafűtésre 3 öl tűzifa, temetések után stóla. Köteleessége: A vegyes osztályt tanítani, az alvinci templomban vasár- és ünnepnapokon orgonálni. Kellően felszerelt irodalmi eszközök 1899. január 31-ig alólirt iskolaszéki elnökségnél betérjeszhetők. Alvinc, 1898. dec. hó 19-én. *Grand Konrad*, h. lelkész, isk.-sz. elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Körödy Péter dr.**

Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Péter János dr., Wagner Sándor, Zlamal Ágoston.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.